

Veileder om kommunal jordvernstrategi

Maja Sandvik Schartum – seniorrådgiver

Ina Giil Solheim – rådgiver

Seksjon arealforvaltning

Agenda

- Kort om tilskuddsordningen
- Gjennomgang av veileder
- Orientering om nettsider og verktøykasse

Foto: Henrik Ebne

Tilskudd til kommunale jordvernstrategier

- 2022: 1 million kroner
- Vilkår for å få tilskudd:
 - Politisk vedtak
 - Eget strategidokument, temaplan, kommunedelplan, eller i samfunnsplanen
 - Beskrivelse av hvordan tilskuddet skal brukes
 - Ferdigstilles innen utgangen av 2023
- Prioritering i utlysningsteksten:
 - Planstatus
 - Pressområder

Kommuner som fikk tilskudd i 2022:

- Follo-kommunene (Nesodden, Frogn, Nordre Follo og Ås)
- Vestvågøy
- Ringsaker
- Gran (Gran, Nittedal, Jevnaker)
- Østre Toten
- Ørsta
- Melhus
- Bærum
- Ål

Foto: Nono Dimby

Tilskudd til utarbeiding av kommunal jordvernstrategi 2023

- Ramme for i år er 1,4 millioner kroner
- Utlysning kommer i mars
- Søknadsfrist 30. mai
- Søk!

Veileder for utarbeiding av kommunal jordvernstrategi

- Forvaltning av jordressurser er viktig
- Omdisponering: Nasjonalt mål 3000 daa, nytt mål i sikte?
- Kunnskap om jordbruksarealene i kommunen
- Formålet er økt bevissthet og oppmerksomhet rundt jordvernet
- Målet er å redusere omdisponeringen av dyrka og dyrkbar jord i kommunen

Strategiens innhold

Status og utviklingstrekk for jordbruksarealene i kommunen:

- Hvor stor andel av kommunens areal er jordbruksareal
- Hvor ligger arealene i forhold til bebyggelse og pressområder for framtidig utvikling
- Fordeling av kvalitet på jordbruksareal. Dette kan gjerne framstilles både grafisk og i kart
- Historisk utvikling for omdisponering av jordbruksareal i kommunen
- Arealer som har gått ut av drift
- Jordbruksareal som er satt av til utbyggingsformål i KPA, men som ikke er regulert i reguleringsplan
- Jordbruksareal regulert til nedbygging i reg.plan, men der planen ikke er realisert
- Landbruksproduksjon og verdiskaping: hva dyrkes på arealene, hva er produksjonspotensialet og hvordan bidrar landbruket til verdiskaping og arbeidsplasser i kommunen?

Strategiens innhold forts.

- Mål for jordvernet i kommunen

Tønsberg kommune har i sin jordvernstrategi satt et hovedmål for jordvernet:
«Vi skal jobbe for å øke arealer til matproduksjon og samtidig ha nullvisjon for nedbygging av dyrka og dyrkbar jord.»

Karmøy kommune skal igjennom sin arealplanlegging- og forvaltning begrense nedbygging av jordbruksarealer. Årlig omdisponering av jordbruksareal i Karmøy bør i gjennomsnitt ikke overstige 25 daa, eller 6 % av det regionale jordvernmålet for Rogaland.

- Følg opp med delmål - delmålene skal bidra til å oppfylle hovedmålet

Strategiens innhold forts.

- Mulige tiltak og virkemidler for jordvernet:
 - Bestemmelser
 - Retningslinjer
 - Landbruksfaglig kompetanse
 - Kartlegging etter metodikk for kjerneområde landbruk
 - Tilbakeføring av areal tidligere satt av til LNFR?

Forankring og organisering av arbeidet

- Politisk forankring og mål for arbeidet
 - Vedtak av kommunal planstrategi eller som et eget politisk vedtak i utvalg eller kommunestyret
 - Ha en klar formening om hvorfor strategien skal utarbeides
- Organisering av arbeidet
 - Politisk vedtak i bunn
 - Viktige milepæler i arbeidet bør behandles politisk
 - Arbeidet kan organiseres med en prosjekteier, en arbeidsgruppe, en styringsgruppe og en ressursgruppe
 - Send strategien ut på høring lokalt og regionalt

Innhenting og sammenstilling av kunnskap

- Det må hentes inn kunnskap om kommunens jordbruksarealer:
 - Kart
 - Statistikk
 - Behov for grundigere kartleggingsarbeid?
 - Hva trenger kommunen av kunnskap for å fastsette mål og tiltak i strategien?
- Kommunen må selv vurdere hvordan kunnskapen skal sammenstilles og vises

Verktøy

NIBIOs arealrapport - et verktøy for å generere en rapport med kart og arealtall for ulike tema, herunder for eksempel arealer av dyrka og dyrkbar jord, skog og myr.

NIBIOs arealbarometer - viser produksjonsgrunnlaget for jord- og skogbruk. Kommunevis og fylkesvis.

NIBIOs jordsmonnkart - for arealer som er jordsmonnkartlagt er det kartlag som deler jordbruksarealene inn i tre klasser etter jordegenskaper som er viktige for den agronomiske bruken av jorda.

NIBIOs kartlag om jordbruksarealer som kan være ute av drift - kartlaget baserer seg på om det er betalt ut produksjonstilskudd på arealet eller ikke. Slike arealer kan være ute av drift.

SSBs KOSTRA – KOSTRA står for kommune-stat-rapportering. I Statistisk sentralbyrås (SSB) statistikkbank ligger det kommunevis statistikk på omdisponering av dyrka og dyrkbar jord tilbake til 2005.

I tillegg til informasjon som finnes i sentrale databaser, vil det være verdifullt å innhente kunnskap lokalt. Det være seg fra bønder eller fra andre som har arbeidet sitt i tilknytning til jordbruket. Det vil kunne være nyttig å bruke ressursgruppa i dette arbeidet.

Vedtak og oppfølging

- Politisk vedtak i utvalg og av kommunestyret – sikrer politisk forankring av strategien
- Strategien er ikke et juridisk bindende dokument
 - Tiltakene i strategien bør forankres gjennom juridisk bindende arealplaner, handlingsplaner og budsjetter

Foto: Torbjørn Tandberg

Eksempler og verktøy

- Jordvernstrategi for [Karmøy kommune](#) (2019)
- Plan for vern av matjord og dyrkbar mark i [Tønsberg kommune](#) (2021)
- Landbruksdirektoratet sin [verktøykasse](#)

Foto: Erik Stenvik

Takk for oppmerksomheten!

Foto: Torbjørn Tandberg